

מה הקשר בין צרות יפות לפמיניזם ואי אלימות?

מאת ריי אבילאה 25 בינואר, 2015

"אין לי את הפריבילגיה לאבד תקווה", אמרה נבילה אספניולי, פעילה פלסטינית פמיניסטית שדיברה בכנס. "הצורך המידי בפעולה מחייב חשיבה ישימה ויעילה." אספניולי נגעה בזמנית בשתי שאלות פילוסופיות באקטיביזם שחוזרות על עצמן- איך ניתן למצוא תקווה בזמנים קשים? וכיצד ניתן למצוא זמן בתוך הכאוס שבחוץ להרהורים ושאלות? - ובכך מיצבה את עצמה כאחת מעושות הצרות היפות.

את הדברים הללו אמרה אספניולי בפנל שכותרתו "האם מאבק בלתי אלים הוא בהכרח מאבק פמיניסטי?" שהתרחש בכנס ביפו, עיר נמל שהייתה פעם מרכז מסחר משגשג בפלסטין, וכיום היא החלק הדרומי המוזנח של תל אביב. את הכנס, "חור בלבנה", ארגנה קואליציית נשים לשלום, ארגון פמיניסטי בישראל הפועל נגד כיבוש פלסטין ולמען שלום צודק.

התנגדות פלסטינית שבראשה עומדות נשים, לא מגיעה בדרך כלל לכותרות העיתונים הנחשבים - כמו הניו יורק טיימס-, אבל היא קיימת, והיא אמיצה, יצירתית ונחושה לשים סוף לכיבוש הישראלי. ממושבי על הבמה ליד נבילה, התחלתי את דברי בהבעת הערכה עצומה אליה ואל הפעילות שלה. הזמנתי לדבר בכנס מתוקף ניסיוני כמובילת התארגנויות חברתיות ומנהלת הכשרות לשעבר בצרות יפות על מנת לדון בכלים אסטרטגיים וטקטיים לבניית תנועה מגוונת ושימוש באמנות באקטיביזם רחוב. כיהודייה בעלת משפחה בישראל (וכמובן כמי שמשלמת מיסים באמריקה, התורמת חלק מהשכר הזעום שלה למצבורי הנשק בישראל), אני חשה אחריות מיוחדת לפעול לזכויות אדם ושלום צודק למען פלסטינים וישראלים.

משסיימה אספניולי, נטלה ד"ר דלית באום את זכות הדיבור. באום היא מארגנת ישראלית שעובדת עם ה-American Friends Service Committee. היא הייתה ממקימות מי מרוויח מהכיבוש, מרכז מחקר שעל הדיווחים שלו מתבססים רבים ממסעות ההסברה של תנועת החרם העולמית. באום הצביעה על כך שלאורך המאה העשרים, הדימויים של תנועות לא אלימות, שנחרטו בעין הציבור, מגנדי דרך קינג ועד מנדלה, היו של גברים לא-לבנים, מוכים על ידי משטרה לבנה והם מסרבים להכות חזרה. דימויים מעין אלו זעזעו והפתיעו; הם סייעו לשנות דעות קדומות, להוכיח עליונות מוסרית, ולזכות "בקרב על הסיפור". ואולם, שיערה באום, אם נשים היו מגויסות לאותם מאבקים, לא היו הדימויים צורמים באותה מידה, כיוון שתמונות של נשים מוכות ללא רחם ובלי אומר, שכיחות עד לזרא בחברות הפטריארכליות שלנו. מעולם לא הקדשתי מחשבה לנושא בעבר.

במקום זאת, הציעה באום מספר עקרונות ייחודיים לאי-אלימות פמיניסטית (שאני מקווה שיהפכו למאמר שיפורסם בספריה ההולכת וגדלה של עקרונות לצרות יפות!) הרשימה של באום כוללת כייף ותעוזה, גמישות וחיבור מאבקים. היא התייחסה לטקטיקות האמיצות וההומוריסטיות של קוד פינק, קבוצת נשים לשלום, כגון מפגן התנשקות מחוץ למשרדי בסיסי קליטה צבאיים, או חסימה של יאכטת סנאטור על ידי סירות קאנו במחאה על הצעתו להטיל מצור ימי על איראן.

בדומה ל"מודל של שותפות מול מודל של שליטה" של ריאן אייזלר, גם באום דיברה על הצורך בכך שפעולות פמיניסטיות יתפתחו ממבנים ארגוניים גמישים, תומכים ואופקיים. היי שלום פטריארכיה. ברוך הבא שיתוף פעולה. באום קבעה שבנוסף להתנגדות, תנועות פמיניסטיות בלתי אלימות שמות דגש על יצירתיות, פיתוח אלט רנטיבות ישימות והוכחות היתכנות. לאחר הדברים שנשאה, הזמנתי את הקהל להשתתף בחלק השני של סדנת צרות יפות-פתרונות יפים, שמטרתה איסוף האסטרטגיות המבטיחות והווריאטיות ביותר לבניית עולם צודק, דמוקרטי ובר-קיימא.

אספניולי התייחסה אז לשאלה אם יכול להתקיים מאבק פמיניסטי ללא התייחסות לאלימות מדינה, וגם ביקרה את התנועות הפמיניסטיות היהודיות בישראל, שמתוך הפריבילגיות שלהן שאפו לרומם

זכויות נשים בהתעלמן מזכויות פלסטינים. בשביל נשים פלסטיניות, היא טוענת, אין הפרדה בין הזכויות שלהן כנשים והזכויות הלאומיות שלהן לחופש, צדק ושוויון. כפי שהיא רואה את זה: הגדרה עצמית מגדרית והגדרה עצמית לאומית הולכות יד ביד. אחרי הכול מה משמעות העצמה נשית בכפר המוקף בחומת הפרדה; של חיים ללא זכות הצבעה, ללא חופש תנועה, ללא ביטחון לחיות בשקט והיכולת להתפרנס בכבוד?

אנו, עושי הצרות, עלולים להיקלע לצרה אם לא נצליח לבסס את ההקשרים האלה. אנו צריכים להתריס כנגד גזענות וסקסיזם בו זמנית (ואופנים אחרים שלהם), ולקדם באומץ, בחוצפה, ביצירתיות ועם חוש הומור טוב ומחויבות רצינית, את המשימה לבניית עולם בו נהיה גאות לחיות. בעוד שצרות יפות מסתמך על פעילות פמיניסטית היסטורית, אין ספק כי עליו להמשיך ללמוד ממאבקים פמיניסטיים מודרניים (וגם לא יזיק שיהיו לנו עוד מאמרים מאת כותבות נשים בספריה ההולכת וגדלה).